

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

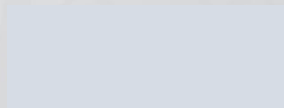
גיליון שב שנה ו' פרשת נצבים וילך חודש אלול שנת ה' תשפ"ו

לפ"ג

חולין קכ. - קכו:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה במייל
ניתן לפנות לכתובת המייל
sh0533132203@gmail.com

להנצחות וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות
להר"ר זלמן חיים הומינר בפל' 053-3132203

נ.ב. הביאורים וההערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות
ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב
לכתובת מייל הנ"ל.

פרנס השבוע

מה בגליון?

- הא' דהקשו בגמ' מאי רוטב וכו' אללא חלב דקריש מאי איריא קריש כי לא קריש נמי דאמר ריש לקיש ציר שעל גבי ירק מטטרף לככותבת ביום הכפורים התם משום יתובי דעתא הוא בכל דהוא מיתבא דעתיה הכא משום אינטרופי הוא אי קריש מטטרף אי לא קריש לא מטטרף, והיינו דגבי ככותבת ביום הכפורים על אף דאין אכילת ציר נחשב אכילה, מ"מ מיתבא דעתא הוא, דבכל דהוא מיתבא דעתא, ולכך הוא מטטרף לשיעור ככותבת לחייב על אכילה ביום הכפורים, אבל כאן לגבי טומאה להטטרף לשיעור אכילה אין הרוטב מטטרף אם הוא אינו קרוש, דאין זה בכלל אכילה, ואין בו דין דמיתבא דעתא ולכך לא בכל דהוא מטטרף, וקשה דהרי גם גבי יום הכפורים אכילה ושתיה יחד אינן מטטרפות לכשיעור, ועל אף דבשתיה לחוד כשיעור ואכילה לחוד כשיעור חייב, דב' איסורים שונים נינהו, ואיר זה שאינו קרוש בכלל שתיה ולא בכלל אכילה. ועל אף דביאר כאן רש"י דגבי שתיה ואכילה הים להו לרבנן דלאו מיתבא דעתא בכך, ומשא"כ רוטב כן מיתבא דעתא כמו אכילה, מ"מ קשה דסוף סוף ציר שאינו קרוש אם אין זה בכלל אכילה הרי הוא בכלל שתיה, ולמה יטטרף יחד עם אכילה, וגם אם מיתבא דעתא הוא מ"מ אין זה מיתבא דעתא לאכילה אללא דשתיה? (הערה ר"ד)

• הא דת"ש בגמ' מודה ר' עקיבא בשני חלאי זיתים שתחבון דקיסם והסיטון שהוא טמא אמאי והא לאו נישא הוא הכא נמי במרודד, והיינו לכך כן מטמא ר' עקיבא על אף שלא נישא ואין זה נחשב כאחד, ומשום דאיידי במרודד שכן יש ביניהם חיבור, רק אינו נחשב כנישא משום דהקטן אינו יכול לישא הגדול, קשה דאם בלא קיסם אין מטמא ר' עקיבא ומשום שלא נישא הוא, למה דקיסם כן מטמא, הרי עולא אומר כאן דקיסם בלא נישא אינו טמא, ומה יועיל שם הקיסם לטמא? (הערה ר"ח)

• מה דתנו רבנן בנבלתה ולא בקולית סתומה יכול אפי' ניקבה תלמוד לומר הנוגע יטמא את שאפשר ליגע טמא ואת שאי אפשר ליגע טהור וכו' בעי רב אשעיא חישב עליה לנוקבה ולא ניקבה מהו מחוסר נקיבה כמחוסר מעשה דמי או לא הדר פשטה מחוסר נקיבה לאו כמחוסר מעשה דמי, והיינו דרב אשעיא פשט ספיקו דאם חישב עליה לנוקבה אפי' עדיין לא ניקב מטמאה בנגיעה בעלם הקולית, ללאו כמחוסר מעשה דמי, וכמי שניקבה דמי, וקשה דגם אם בכל הש"ס אפשר לומר דדבר שחישב עליו כמי שעשאו, ולכך גם כאן אמר דחישב עליה לנוקבה מטמא כמי שניקב, ולא כמחוסר מעשה דמי, מ"מ כאן דלמידים למעט עלם הקולית מקרא דבנבלתה ולא בקולית סתומה, ואפי' למה שביקבה כן מטמא גם בעינן לימוד מיוחד לכך מהנוגע יטמא, ובלאו הכי גם היא לא היתה מטמאה, א"כ איך אפשר להחשיב מי שעדיין לא ניקבה ושתטמא כמי שניקבה, הרי להדיא מיעטה הכתוב דאינה מטמאה, דממילא כאן קשה האידך אומרים חישב? (הערה רי"א)

דף קב ע"א

רד. בגמ' מאי רוטב וכו' אלא חלב
 דקריש מאי איריא קריש כי לא
 קריש נמי דאמר ריש לקיש ציר
 שעל גבי ירק מצטרף לככותבת
 ביום הכפורים התם משום יתובי
 דעתא הוא בכל דהוא מיתבא
 דעתיה הכא משום איצטרופי
 הוא אי קריש מצטרף אי לא
 קריש לא מצטרף. היינו דגבי
 ככותבת ביום הכפורים על אף
 דאין אכילת ציר נחשב אכילה,
 מ"מ מיתבא דעתא הוא, דבכל
 דהוא מיתבא דעתא, ולכך הוא
 מצטרף לשיעור ככותבת לחייב
 על אכילה ביום הכפורים, אבל
 כאן לגבי טומאה להצטרף
 לשיעור אכילה אין הרומב
 מצטרף אם הוא אינו קרוש, דאין
 זה בכלל אכילה, ואין בו דין
 דמיתבא דעתא ולכך לא בכל
 דהוא מצטרף. אבל קשה דהרי
 גם גבי יום הכפורים אכילה
 ושתיה יחד אינן מצטרפות
 לשיעור, ועל אף דבשתיה לחוד

כשיעור ואכילה לחוד כשיעור
 חייב, דב' איסורים שונים נינהו,
 וציר זה שאינו קרוש בכלל שתיה
 ולא בכלל אכילה. ועל אף דביאר
 כאן רש"י דגבי שתיה ואכילה
 קים להו לרבנן דלאו מיתבא
 דעתא בכך, ומשא"כ רוטב כן
 מיתבא דעתא כמו אכילה, מ"מ
 קשה דסוף סוף ציר שאינו קרוש
 אם אין זה בכלל אכילה הרי הוא
 בכלל שתיה, ולמה יצטרף יחד
 עם אכילה, וגם אם מיתבא
 דעתא הוא מ"מ אין זה מיתבא
 דעתא דאכילה אלא דשתיה.
 ואולי יש לומר דכוונת רש"י לומר
 דקים להו לרבנן דשתיית ציר
 שאינו קרוש מיתבא דעתא
 דאכילה הוא, ולא דשתיה,
 דמרגיש האשם השותהו כאוכל
 דבר המשביעו, ולא רק כשתיה
 שמרווה אותו, וממילא לכך
 מצטרף הציר שאינו קרוש הגם
 דאינו מאכל לאכילת מאכל, וביש
 בשניהם יחד ככותבת חייב,
 ומשא"כ סתם שתיה דרך מרווהו

דף קכג ע"א

ולא משביעו אינו מצטרף
לאכילה לשיעור אחד.

רה. בגמ' ת"ר ליגיון העובר ממקום
למקום ונכנס לבית הבית טמא
שאיין לך כל ליגיון וליגיון שאיין
לו כמה קרקפלין ואל תתמה
שהרי קרקפלו של ר' ישמעאל
מונה בראש מלכים. היינו
דהטעם שהליגיון הנכנס לבית
מטמא אותו, זהו משום שנוהגין
ליקה עמהם עור של אדם מת
והוא נעשה לכישוף כדי לנצח
במלחמה, וראיה לכך הביאו בגמ'
מהא דברומי אחר שהרגו את ר'
ישמעאל כהן גדול שהיה מהרוגי
מלכות, חנפו אותו ושמרו
קרקפלו דהיינו עור ראשו אצלם.
אבל באמת צריך ביאור מה
הראיה מהא דר' ישמעאל לליגיון
ולמלחמה, הרי שם בר' ישמעאל
היתה זאת בת הקיסר שרצתה
עור פניו מחמת יופיו של ר'
ישמעאל, ואין שייכות כלל
לכישוף ולמלחמה, וממילא מה
הראיה שעושים כן לכישוף

במלחמה. ועוד דאם היה זה דבר
רגיל כל כך עד כדי שאמרו דאין
לך כל ליגיון וליגיון שאין לו כמה
קרקפלין עמם, א"כ למאי צריך
ראיה לכך כלל, הרי דבר מצוי
היה לראותם, וממילא מה היה
כוונת הגמ' באמרם ואל תתמה.
רק צריך ביאור מה היה החשש
לטמא הבית בשביל קרקפלין
אלו, הרי לכאורה אם בעור אדם
מת של נכרי איירי, למה יטמא,
הרי לר' שמעון בר יוחאי ביבמות
(סא.) אין בשרם מטמא באוהל,
דבשרם בשר חמור, ורק בישראל
מטמא באוהל, וממילא כאן שלא
מדובר שנגעו במת אלא בבית
שיטמא למה הוא טמא, ואולי
מדובר לפי חכמים שכן מטמאין
במת נכרי באוהל, ודוחק לומר
דהחשש למת ישראל, דהרי איירי
בליגיון נכרי ולמה נחשוש שלקחו
עמם עור מת ישראל דווקא.
ואולי יש לומר דבאמת כן היה
חשש למת ישראל דווקא, וכפי
שמצינו בר' ישמעאל שדווקא
עור שלו הוא המונה בראש
מלכים, דממילא אולי לכך חששו
שגם הליגיונות היו מחפשים

דווקא עור מת ישראל להניח
אצלם, דממילא לפי זה ניהא למה
הביאו ראיה מר' ישמעאל, ועל
אף ששם לא איירי בכישוף
למלחמה, דמ"מ זה מצינו שם
דדווקא עור מת ישראל הוא
המונח בראש מלכים, ולכך בכל
ליגיון חיישינן לעור מת ישראל,
ולכך הבית טמא אפי' לרשב"י.

רז. בגמ' תנן התם טלית שהתחיל
בה לקרעה כיון שנקרע רובה
שוב אינו חבור וטהורה אמר רב
נחמן אמר רבה בר אבוח לא
שנו אלא בטלית טבולת יום
דמינו שלא חם עלה ואטבלה לא
חיים עלה וקרע לה רובה אבל
טלית שאינה טבולצ יום לא
גזרה דלמא לא אתי למיקרעה
רובה. היינו דבמשנה אמרו שם
דרך בנקרע רובה של טלית כבר
אינו חבור להחשיבה כבגד ולכך
נטהרה מטומאתה וטהורה, ועל
זה חילק רב נחמן דזהו דווקא
בטלית טבולת יום שחסר בה רק
הערב שמש, דלכך טהורה דאין
חשש שלא קרעה רובה, דהרי
כבר ראינו שלא חם עלה
ואטבלה במים, דממילא גם לגבי

קריעתה סמכין שקרעה רובה,
אבל בשעדיין אינה טבולת יום
ועדיין לא אטבלה חיישינן שלא
יקרע רובה ויחוס עליה, ולכך
אינה טהורה. אבל באמת קשה
דהרי כאן איירי בשכבר קרעה
רובה, וממילא מה החשש כאן
עדיין שיחוס עליה ולא יקרעה
רובה, הרי לאחר מעשה כבר
איירי ומה החשש, וכי משום
דחיישינן לפעם אחרת שלא
יקרעה רובה נאסור עכשיו, הרי
לפעם אחרת אפשר לאוסרה אם
לא קרעה רובה, ולמאי נאסור
כבר עכשיו בשכן קרעה רובה.
ומדברי רש"י נראה דכוונת רב
נחמן הוא דהחשש הוא שעכשיו
לא קרעה רובה, וכגון שקרעה רק
פלגא, והוא אומר שכבר קרעה
רובה, דממילא לכך לא מטהרינן
שמא יחוס עליה ולא ימשיך
לקרעה שתהא קרועה רובה. רק
דלכאורה עדיין קשה למה לא
נבדוק ורק אם תימצא שנקרעה
רובה תהא טהורה. וצריך לומר
דחיישינן שמא לא יבדקו אותה
כראוי וייראה כאילו קרעה רובה
בעוד שלמעשה תהא קרועה רק

פלגא, ולכך אמר רב נחמן דברוב
רק בטבולת יום טהורה,
ובשאינה טבולת יום בעינן
לקורעה לגמרי ורק בכך תהא
טהורה, דבה אין חשש שלא
יבדקו כראוי, דהרי קרועה לגמרי
היא.

דף קכד ע"א

רז. בגמ' איתביה ר' יוחנן לריש
לקיש עור טמא מדרם חישב
עליו לרצועות וסנדלים כיון
שנתן בו איזמל טהור דברי ר'
יהודה וחכמים אומרים עד
שימעיטנו מחמשה טפחים כי
ממעט מיהא טהור אמאי לימא
חשיב הכא במאי עסקינן דקא
בעי ליה למושב זב. היינו
דהקשה ר' יוחנן על ריש לקיש
מהא דחכמים מיהרו אותו אם
הוא פחות מחמשה טפחים,
דלמה לא יטמאו גם בפחות
מחמשה טפחים והא דלמה לא
יטמאו גם בפחות מחמשה
טפחים והא לריש לקיש עור
חשיב, ותירצו בגמ' דכאן טימאו
חכמים בפחות מחמשה טפחים

משום דאיירי שרצה לעשותו
מושב זב, ובפחות מחמשה
וטפחים אין זה ראוי לכך, ולכן
טהור הוא, אבל בעור שרוצה
לעשות ממנו דבר קטן יותר
באמת חשיב הוא וכריש לקיש.
אבל קשה דאיך שייך לומר
דלחכמים איירי בשרצה לעשות
מושב זב, הרי חכמים נחלקו על
ר' יהודה דאיירי שם בשחישב
לעשותו רצועות וסנדלים, ועל זה
אמרו חכמים דעד שימעיטנו
מחמשה טפחים, ממילא משמע
דלא במושב זב איירי, ואדרבא
משמע דגם בשחישב לרצועות
טהור הוא בפחות מחמשה
טפחים, ולרצועות הוא כן ראוי
בפחות מחמשה טפחים, וממילא
הדרא קושיא לדוכתא למה לא
חשיב הוא כריש לקיש, וצ"ע.

דף קכד ע"ב

רח. בגמ' ת"ש מודה ר' עקיבא בשני
הצאי זיתים שתחבן בקיסם
והסיטן שהוא טמא אמאי והא
לאו נישא הוא הכא נמי
במרודד. היינו דלכך כן מטמא ר'

דף קכה ע"א

עקיבא על אף דלא נישא ואין זה
נחשב כאחד, ומשום דאיירי
במרודד שכן יש ביניהם חיבור,
רק אינו נחשב כנישא משום
דחקטן אינו יכול לישא הגדול.
אבל קשה דאם בלא קיסם אין
מטמא ר' עקיבא ומשום דלאו
נישא הוא, למה בקיסם כן מטמא,
הרי עולא אומר כאן דקיסם בלא
נישא אינו טמא, ומה יועיל שם
הקיסם לטמא. וצריך לומר
דבאמת קיסם לבד אינו מטמא,
ורק כאן כיון דאיירי במרודד
ושכן יש איזה חיבור, לכך סבר ר'
עקיבא דגם אם בלא קיסם טהור
הוא ומשום דחקטן אינו נושא
הגדול, מ"מ כיון דהקיסם מסייעו
וכן יכול לישא שניהם לכך
מטמא, דחיבור דמרודד וקיסם
יחד מטמאים, אבל בסתם כשלא
איירי במרודד דבלא הקיסם אין
כאן חיבור כלל, אין זה מחשיבו
לחיבור ומודה ר' עקיבא כעולא
דבקיסם אינו מטמא דלאו נישא
הוא.

רמ. בגמ' ואי מוח מבפנים מעלה
ארוכה מבחוץ קולית נבלה
וקולית השרץ כי לא נקבו אמאי
טהורים אמר ר' בנימין בר גידל
אמר ר' יוחנן הכא במאי עסקינן
כגון דאיכא בזית מוח
המתקשקש גבי מת טומאה
בוקעת ועולה נבלה כיון
דמתקשקש הוא ניקבה אין לא
ניקבה לא. היינו דהקשו בגמ'
דאם אמרת דאיירי כאן בדאיכא
כזית מוח בקולית, ואתה סובר
דמוח מבפנים מעלה ארוכה
מבחוץ, וממילא נחשב הקולית
לאבר, א"כ למה בלא ניקבה גבי
נבלה ושרץ טהורים, הרי איכא
כאן אבר והוא עצמו מטמא, וכיון
שנוגע בעצם עצמו נטמא, ואין
צורך ליגע דווקא במוח שבפנים.
ותירצו בגמ' דבאמת כאן
הקולית דהיינו העצם לא נחשב
כאבר לעצמו, דהמוח שבתוכו
איירי כאן במוח המתקשקש
דהיינו שנתייבש, דאין זה מעלה
ארוכה ולכך אין זה נחשב כאבר,
דממילא לגבי נבלה ועצם אינו

נטמא אא א"כ יגע באותו מוח שבקולית, ולכך אם לא ניקבה שאינו יכול ליגע בו טהור, ומשא"כ גבי מת כן נטמא ממנו ואפי' באוהל, כיון דהמוח המתקשקש טומאה בוקעת ועולה הוא, דסוף סוף איכא כאן כזית ממנו. אבל באמת קשה דאם המוח המתקשקש במה שאינו מעלה ארוכה אינו נחשב כאבר, ולכך אינו מטמא גבי נבלה ושרץ, למה לגבי טומאה בוקעת ועולה כן דינו כאבר לטמא באוהל. וצריך לומר דדין בוקעת ועולה אינו שייך כלל לאם אבר הוא או לא, דזהו תלוי באם איכא כאן כזית מן המת או לא, וכזית מוח המתקשקש הוא כזית מן המת הגם דנתייבש, וממילא לכך בוקעת ועולה הגם דאינו מחשיב את העצם הקולית לאבר בפני עצמו.

דף קכו ע"א

רי. בגמ' אמר רבא רואין את חלל הטומאה קתני ור' יוסי בתרתי פליג וקאמר ליה לר' מאיר

דקאמרת כי יש בצוארו פותח טפח מביא את הטומאה אנן בתר חללה אזלינן ודקא אמרת על האסקופה כולה טמא מכנגד השקוף ולפנים הבית טמא מכנגד השקוף ולחוץ הבית טהור. היינו דמה שרצו להקשות סתירה בדברי ר' יוסי דכאן יהא משמע דטומאה טמונה בוקעת ועולה, ודלא כפי שאמר ר' יוסי במקום אחר דאינה בוקעת ועולה, ביאר רבא דבאמת ר' יוסי לא איירי באופן שליכא פותח טפח בצוארו דהיינו טומאה טמונה, אלא איירי באופן שאיכא פותח טפח בצוארו, דעל זה בא ר' יוסי לחלק דזהו רק כשבחלל הגרון עצמו איכא טפח, אבל אין לצרף עובי הכתלים של גרונו לטפח, ועוד בא ר' יוסי לחלוק גבי מקום הטומאה דלא בכל האסקופה הבית טמא, אלא רק כשנמצא מן השקוף ולפנים. אבל קשה מניין לו לרבא דר' יוסי בא לחלוק על שני עניינים, דהיכן מצינו דלר' מאיר בתר חלל ועובי הכתלים יחד אזלינן, והיכן מצינו דר' יוסי רק בתר חלל אזיל, דהרי

לא הוזכרו כל זה כלל בדבריהם, וגם לא משמע בפשיטות בדברי ר' יוסי דחולק בב' עניינים. ועיין בתוס' שביאר דהיה קשה לרבא מהו דאמר ר' יוסי רואין, דרואין היינו לשון בדיקה, ואם איירי כאן רק על מקום הטומאה היכן הוא בשקוף ולפנים או לבחוץ, לא שייך בו לשון רואין, דהרי הוא לפנינו ואין צריך לבדוק, ולכך ביאר רבא דאיכא כאן מחלוקת נוספת גבי הטפח היאך משערינן. אבל עדיין קשה איך מכך נבוא ללמוד דבר שלא נכתב בדברי שניהם לא בדברי ר' מאיר ולא בדברי ר' יוסי. ולכך אי לאו דברי הגמ' היה נראה לומר דר' יוסי בא לומר דבדקין היכן נמצא חלל הטומאה של מוארו שיש בו הטפח, דאם הוא נמצא מן השקוף ולפנים מועיל לנו מה דיש בו טפח לטמא הבית, אבל באופן שהוא נמצא מן השקוף ולחוץ, הגם שיש בו טפח לא יטמא הבית, דאין זה נחשב מאהיל על הבית. ובכך היה מתורץ גם דאיירי כאן ר' יוסי רק בדאיכא טפח ולא בטומאה

טמונה, ובכך היה מתורץ גם מאי היא רואין, דזה בדקין היכן נמצא חלל הטומאה דצוארו, ולא די לראות לפנינו היכן הוא נמצא, אלא היכן נמצא חלל גרונו הוא דבעינן לבדוק, ובוזה יהא גם ניהא נחדש בדבריהם מחלוקת שאינה כתובה בדבריהם, וגם לא נצריך בכך לומר דנחלקו בב' עניינים, וכפי שבפשיטות נראה בדברי ר' יוסי דבחד עניין איירו דבריו, דרואין על מן המשקוף ולפנים הוא עולה, וממילא קשה למה בגמ' לא תירצו כן, ולפי דברי רבא בגמ' קשה כל הנ"ל, וצ"ע.

דף קכו ע"ב

ריא. בגמ' תנו רבנן כנבלתה ולא בקולית סתומה יכול אפי' ניקבה תלמוד לומר חנוגע יטמא את שאפשר ליגע טמא ואת שאי אפשר ליגע טהור וכו' בעי רב אושעיא הישב עליה לנוקבה ולא ניקבה מהו מחוסר נקיבה כמחוסר מעשה דמי או לא הדר פשטה מחוסר נקיבה לאו כמחוסר מעשה דמי. היינו דרב אושעיא פשט ספיקו דאם הישב

עליה לנוקבה אפי' עדיין לא ניקב
מטמאה בנגיעה בעצם הקולית,
דלאו כמחוסר מעשה דמי, וכמי
שניקבה דמי. אבל באמת קשה
דגם אם בכל הש"ס אפשר לומר
דדבר שחישב עליו כמי שעשאו,
ולכך גם כאן אמר דחישב עליה
לנוקבה מטמא כמי שניקב, ולא
כמחוסר מעשה דמי, מ"מ כאן
דלמידים למעט עצם הקולית
מקרא דכנבלתה ולא בקולית
סתומה, ואפי' למה שבניקבה כן
מטמא גם בעינן לימוד מיוחד

לכך מהנוגע יטמא, ובלאו הכי גם
היא לא היתה מטמאה, א"כ איך
אפשר להחשיב מי שעדיין לא
ניקבה ושתטמא כמי שניקבה,
הרי להדיא מיעטה הכתוב דאינה
מטמאה, ואפי' בשניקבה ממש
אי לאו דלמידין כן מקרא לא
היתה מטמאה, דממילא כאן
קשה האיך אומרים חישב, ובפרט
דהלימוד שם הוא גם איפכא דאם
אי אפשר ליגע בו טהור, וזה
שלא ניקבה עדיין אי אפשר ליגע
בו ואיך יהא טמא, וצ"ע.